

Sygnatura akt I C 447/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

W., dnia 29-09-2014 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący:SSR Aleksandra Sobieska

Protokolant:Beata Grzybowska

po rozpoznaniu w dniu 15-09-2014 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa B. K. (1), M. von M.

przeciwko G. W.

o ustalenie wstąpienia w stosunek najmu

I. ustala, że B. K. (1) oraz M. von M. wstąpili w stosunek najmu lokalu mieszkalnego położonego we W. przy ul. (...) w miejsce najemcy tego lokalu, zmarłej w dniu 29 stycznia 2007r. W. F.;

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz B. K. (1) kwotę 817 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. zasądza od strony pozwanej na rzecz M. von M. kwotę 817 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 447/13

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 23.04.2013r. powodowie B. K. (1) i M. von M. wnieśli o ustalenie, iż wstąpili w stosunek najmu lokalu położonego we W. przy ul. (...) w miejsce zmarłej W. F., wnieśli również o zasądzenie na ich rzecz zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu żądania wskazano, że W. F.– babka powodów, zmarła w dniu 29.01.2007roku. W. F.pozostawała najemcą lokalu mieszkalnego położonego we W.przy ul. (...), w który zamieszkiwała aż do śmierci i była zameldowana. Powodowie podali, że od urodzenia zamieszkiwali z babcią i matką, od 1992 roku pozostając jedynie pod opieką W. F., która sprawowała nad nimi opiekę i pomagała im w czynnościach dnia codziennego. Wskazali nadto, że ich zamieszkiwanie wraz z rodzicami nie było możliwe z uwagi na sporadyczny i utrudniony kontakt z ojcem oraz matką, która wyjechała za granicę w celach zarobkowych i od 2001 roku kontakt z nią został utracony. Powodowie dodali, że od 2001 roku na W. F.spoczywał ciężar ich wychowania i utrzymania. W. F.zajmowała się domem, przygotowywała posiłki, regulowała wszelki należności związane z opłatami za media, czynsz oraz pozostałe wydatki. Ojciec powodów zobowiązany był do płacenia alimentów w kwocie 240 zł miesięcznie, podniesionej w 2001r. do wysokości 440 zł miesięcznie. Kwota ta wystarczała jedynie na opłacanie biletów miesięcznych oraz lekcje angielskiego. Powodowie powołali się na treść art. 132 k.r.o., wskazując, że sytuacja ojca nie pozwalała mu na opłacanie wyższych alimentów, a od matki nie było możliwe pozyskanie środków wychowania i utrzymania dzieci, powstał więc obowiązek alimentacyjny W. F.. G. W.odmówiła uznania powodom wstąpienia w stosunek najmu.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu strona powodowa zarzuciła, że powodowie nie należą do kręgu osób uprawnionych na podstawie art. 691 k.c. do wstąpienia w stosunek najmu po zmarłej najemczyni. Zdaniem strony pozwanej W. F. nie była zobowiązana

względem powodów do alimentacji, gdyż jeżeli w dacie śmierci W. F. ktokolwiek był zobowiązany do świadczeń alimentacyjnych względem powodów to osobami tymi byli rodzice.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 13 marca 1997r. W. F. zawarła z G.W. reprezentowaną przez ówczesnego Dyrektora Z. G. K. W. umowę najmu lokalu mieszkalnego położonego we W. przy ul (...), o łącznej powierzchni mieszkalnej (...)m². W umowie zastrzeżono, że wraz z najemcą do zamieszkiwania uprawnieni są: córka A. K. (1) oraz wnuki M. K. i B. K. (1). W dacie zawarcia umowy W. F. pozostawała wdową.

(okoliczności bezsporne, nadto umowa najmu z 13.03.1997r. (k.8), odpisy skrócone aktów stanu cywilnego (k. 6-7)

Powodowie zamieszkiwali wraz ze swoimi rodzicami oraz W. F. początkowo w lokalu przy ul (...). Następnie rodzina przeprowadziła się do lokalu mieszkalnego położonego przy ul (...).

Rodzice powodów rozwiedli się, kiedy powodowie mieli 3 i 4 lata. Ojciec wyprowadził się wówczas z domu, następnie założył nową rodzinę. Kontakt z ojcem powodów był sporadyczny, ostatni raz widzieli się z nim na komunii jednego z powodów, później jeszcze tylko raz. Wyrokiem z dnia 9 kwietnia 1990r. Sąd Rejonowy dla (...) w sprawie (...) zasądził od B. K. (2) na rzecz każdego z powodów alimenty w kwocie po 1.200.000 starych zł miesięcznie.

Wyrokiem z dnia 19 lutego 2001r., sygn. akt (...) Sąd Rejonowy dla (...) we W. podwyższył alimenty zasądzone na rzecz każdego z powodów wyrokiem z dnia 9 kwietnia 1989r. z kwoty po 1.200.000. starych złotych miesięcznie do kwoty po 220 zł miesięcznie na rzecz każdego z powodów począwszy od 1 września 2000r.

A. K. (1) - matka powodów wyjechała w 1992 roku w celach zarobkowych do (...). Po wyjeździe jedynie przez kilka miesięcy utrzymywała kontakt z dziećmi, następnie przestała odpowiadać na listy i telefony. Powodowie tylko raz odwiedzili matkę w (...). Po 2001r. kontakt z matką został utracony całkowicie.

Powodami opiekowała się W. F., która prowadziła dom oraz zajmowała się wszystkimi istotnymi sprawami dotyczącymi szkoły, zdrowia, spraw urzędowych.

Źródło utrzymania stanowiła emerytura W. F. oraz alimenty otrzymywane przez powodów od ojca. B. K. (2) nie zawsze regulował w terminie należności alimentacyjne. Od marca 2005r. wysokość świadczenia emerytalnego W. F. wynosiła 1012,85 zł.

W 1999r. W. F. doznała udaru mózgu. Powodowie uczyli się oraz opiekowali babcią. M. von M. przejęła prowadzenie gospodarstwa domowego, gospodarowała środkami z emerytury W. F. oraz otrzymywanymi alimentami. Pozostali członkowie rodziny, w tym druga córka W. F. sporadycznie odwiedzali ją i udzielali pomocy.

Po osiągnięciu pełnoletniości powodowie podejmowali prace dorywcze oraz oboje podjęli studia. B. K. (1) studiował do 2005r., kiedy to przerwał studia, jednak nie udało mu się znaleźć stałej pracy. Podejmował prace dorywcze. M. von M. studiowała do 2006r.

W. F. zmarła w dniu 29.01.2007r. W chwili śmierci zamieszkiwali z nią powodowie.

Dowody: - odpis skrócony aktu zgonu W. F. (k. 5),

- decyzja ZUS z dnia 01.03.2005 roku (k. 10)

- potwierdzenia wpłaty (k.11),

- wyrok z dnia 19.02.2001r., sygn. akt (...) (k.12),

- zeznania świadka W. K. nagranie rozprawy z dnia 15.09.2014r.

- zeznania świadka J. K. nagranie rozprawy z dnia 15.09.2014r.
- zeznania świadka A. K. (2) nagranie rozprawy z dnia 15.09.2014r.;
- przesłuchanie powoda B. K. (1) nagranie rozprawy z dnia 15.09.2014r.,
- przesłuchanie powódki M. von M. nagranie rozprawy z dnia 15.09.2014r.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu pozostawało, czy powodowie wstąpili w stosunek najmu lokalu mieszkalnego położonego we W. przy ul. (...) w miejsce swojej zmarłej babki W. F..

Niespornym było, że zmarła w dniu 29 stycznia 2007r. W. F. pozostawała najemcą należącego do G.W. lokalu nr (...), położonego przy ul. (...). Bezspornym było również, że zmarła była babcią powodów, jak również, iż powodowie zamieszkiwali wraz z W. F. w dacie jej śmierci oraz okresie wcześniejszym, praktycznie od swojego urodzenia.

Spornym i wymagającym ustalenia było natomiast czy powodowie wstąpili w stosunek najmu lokalu mieszkalnego po zmarłej i czy zmarła była zobowiązana do świadczeń alimentacyjnych na rzecz powodów, jako zobowiązana w dalszej kolejności na zasadzie artykułu 132 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Powództwo wytoczone przez powodów w niniejszej sprawie znajduje swoje oparcie w treści art. 189 k.p.c. Z przepisu tego wynika, iż powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Stąd wyrok wydany w sprawie o ustalenie wstąpienia w stosunek najmu ma wyłącznie charakter deklaratoryjny, potwierdzający lub zaprzeczający istnieniu lub nieistnieniu prawa albo stosunku prawnego. Dlatego też Sąd wydając orzeczenie w sprawie bierze pod uwagę taki stan prawny, jaki obowiązywał w chwili zaistnienia zdarzenia i od którego bytu uzależnione jest powstanie prawa lub stosunku prawnego. Takim zdarzeniem w przedmiotowej sprawie była śmierć najemcy lokalu mieszkalnego. W tej sytuacji Sąd zobligowany był wydać orzeczenie na podstawie stanu prawnego obowiązującego w chwili śmierci najemcy W. F., czyli w dniu 29 stycznia 2007 roku.

W dacie tej obowiązywał art. 691 k.c. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2001 roku, nr 71, poz. 733), wymieniający przesłanki wstąpienia w stosunek najmu lokalu mieszkalnego. Z treści § 1 tegoż przepisu wynika, iż w razie śmierci najemcy lokalu mieszkalnego w stosunek najmu lokalu wstępują: małżonek nie będący najemcą lokalu, dzieci najemcy i jego współmałżonka, inne osoby, wobec których najemca był obowiązany do świadczeń alimentacyjnych oraz osoba, która pozostawała faktycznie we wspólnym pożyciu z najemcą. Osoby te wstępują w stosunek najmu lokalu mieszkalnego, jeżeli stale zamieszkiwały z najemcą w tym lokalu do chwili jego śmierci (art. 691 § 2 k.c.).

W pierwszej kolejności wskazać należy, że Sąd ustalił okoliczności faktyczne sprawy opierając się na przedłożonych przez powodów dowodach z dokumentów oraz zeznaniach przesłuchanych świadków jak również przesłuchaniu samych powodów. Sąd nie znalazł podstaw do zakwestionowania któregokolwiek z dowodów zaoferowanych przez powodów. Zeznania świadków potwierdziły fakt zamieszkiwania powodów ze zmarłą babcią, jak również okoliczności związanych z praktycznym porzuceniem powodów przez rodziców i pozostawieniem ich pod faktyczną opieką W. F.. Co istotne zeznania świadków pozostawały zbieżne, wzajemnie się uzupełniały, a różniły się jedynie detalami nie wpływającymi na możliwość ich odrzucenia, wręcz przeciwnie świadcząc, że zeznania te były swobodne i nie były wyuczone.

Zgodnie z treścią art. 128 k.r.o. obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania (obowiązek alimentacyjny) obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo.

W uzasadnieniu uchwały 7 sędziów z dnia 24 maja 1990 r., III CZP 21/90 (OSNCP 1990, nr 10–11, poz. 128), Sąd Najwyższy stwierdził m.in.: „Obowiązek alimentacyjny należy do kategorii stosunków obligacyjnych, a ze względu na swe źródło należy do zobowiązań prawnorodzinnych. Polega on na czynnościach mających na celu zaspokojenie potrzeb osoby, która sama utrzymać się nie może, a więc na różnorodnych świadczeniach. Obejmuje on dostarczanie środków utrzymania, a w razie potrzeby także środków wychowania”. Powstanie obowiązku alimentacyjnego ma swoje źródło w ustawie i co do zasady związane jest ze stosunkiem pokrewieństwa. Orzeczenie sądu w sprawie o alimenty nie kreuje więc obowiązku alimentacyjnego, lecz jedynie konkretyzuje już istniejący obowiązek, wskazując zakres świadczeń i sposób realizacji.

Zakres obowiązku alimentacyjnego konkretyzują uregulowania art. 132 k.r.o., zgodnie z którym obowiązek alimentacyjny zobowiązanego w dalszej kolejności powstaje dopiero wtedy, gdy nie ma osoby zobowiązanej w bliższej kolejności albo gdy osoba ta nie jest w stanie uczynić zadość swemu obowiązkowi lub gdy uzyskanie od niej na czas potrzebnych uprawnionemu środków utrzymania jest niemożliwe lub połączone z nadmiernymi trudnościami.

Ogół dowodów zgromadzonych w sprawie wskazywał, że powodowie nie tylko byli wychowywani przez W. F., ale również pozostawali na jej utrzymaniu. Wysokość świadczeń otrzymywanych przez powodów od ojca B. K. (2) nie pozwalała na zaspokojenie nawet podstawowych potrzeb życiowych powodów. Nie otrzymywali oni faktycznie żadnej pomocy, ani finansowej, ani rzeczowej od swojej matki A. F., która ostatecznie zerwała wszelkie kontakty z dziećmi. Stan taki utrzymywał się, kiedy powodowie byli małoletni, jak również gdy osiągnęli pełnoletniość. Ponadto świadczenie alimentacyjne otrzymywane od ojca było nie cechowało się regularnością wpłat.

Zgodzić się należało ze stroną pozwaną, że to rodzice powodów byli zobowiązani do ich alimentacji w pierwszej kolejności, jednak nie mogło to wpłynąć na charakter wydanego rozstrzygnięcia. Świadczenie alimentacyjne otrzymywane przez powodów ze strony ojca, nawet po jego podwyższeniu w 2001r. do kwoty 220 zł miesięcznie, nie było wystarczające na zaspokojenie chociażby podstawowych potrzeb, nie wspominając o pełnym utrzymaniu. Wystąpienie zaś wobec matki o spełnianie obowiązku alimentacyjnego było praktycznie niemożliwe, a na pewno połączone z nadmiernymi trudnościami w związku z nieznanym dokładnym miejscem pobytu na terenie (...). Brak jest również odpowiednich przepisów prawa, orzecznictwa i wypracowanej praktyki w tego typu sprawach pomiędzy państwem polskim a Stanami Zjednoczonymi. Niemożliwym byłoby również zastosowanie przez analogię przepisów wspólnych dla państw członkowskich Unii Europejskiej w tym zakresie. Tym samym nie można było się zgodzić ze stroną pozwaną, że powodowie zaniedbali możliwość utrzymywania środków utrzymania od obowiązanej w pierwszej kolejności. Nie można przy tym abstrahować od konkretnej sytuacji życiowej powodów, którzy wobec faktycznego pozostawienia przez obojga rodziców pozostali bez opiekuna prawnego, który mógłby reprezentować ich w ewentualnym postępowaniu sądowym. W. F. uległ udarowi mózgu, w momencie, gdy byli oni jeszcze nastolatkami, tym samym konieczność sprawowania opieki nad babcią i kontynuowania nauki z pewnością stanowiła poważne wyzwanie życiowe. Sytuacja powodów niewiele zmieniła się po osiągnięciu pełnoletniości, gdyż powodowie kontynuowali edukację. Powodowie nie posiadają ponadto szczególnego wykształcenia prawniczego, aby móc stawić zarzut, że nie wykorzystali możliwości uzyskania świadczeń alimentacyjnych od matki. Decydującym pozostawał fakt, że w momencie śmierci W. F. powodowie nie byli w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb życiowych, i nie pozwalały na to świadczenia alimentacyjne otrzymywane od ojca.

Wskazać należy, że uregulowania art. 691 k.c., nie wymagają, aby najemca był wyłączną osobą obowiązaną do świadczeń alimentacyjnych. Tym samym fakt, że ojciec powodów spełniał w pewnym zakresie swój obowiązek alimentacyjny nie wyłączało możliwości wstąpienia w stosunek najmu powodów w miejsce zmarłej babci. Obowiązek alimentacyjny W. F. powstał bowiem w zakresie, w jakim powodowie nie mogli uzyskać środków utrzymania od rodziców.

Podkreślić również należy, że na zapadłe rozstrzygnięcie nie mogła mieć wpływu podnoszona przez stronę pozwaną okoliczność, iż to powodowie w końcowym okresie życia sprawowali opiekę nad babcią. Istotnym pozostawało bowiem, że to emerytura W. F. stanowiła jedno z ważniejszych i stałych źródeł utrzymania rodziny. Gdyby nie to świadczenie, powodowie z alimentów otrzymywanych od ojca oraz dochodów z prac dorywczych nie byłiby w stanie samodzielnie się utrzymać. Okoliczność, iż osobą faktycznie dysponującą tymi środkami była M. von M., nie mogła zmienić faktu, że W. F. alimentowała powodów.

Reasumując podkreślić należy, że powodowie wykazali, że powstał obowiązek uiszczenia świadczenia alimentacyjnego przez W. F. na ich rzecz wobec niewypełnienia tego obowiązku przez obowiązanych w pierwszej kolejności. W dacie śmierci babki byli co prawda osobami pełnoletnimi, ale jeszcze niesamodzielnymi, M. von M. w dalszym ciągu uczyła się w szkole wyższej i nie pracowała zawodowo, zaś B. K. (1) mimo zakończenia edukacji nie podjął jeszcze stałej pracy, zatem powodowie mogli wywodzić swoje prawo do zamieszkiwania z W. F. w wynajmowanym przez nią lokalu z tytułu ciężącego na niej w dalszym ciągu względem powodów obowiązku alimentacyjnego.

Mając na uwadze powyższe o należało orzec jak w punkcie I sentencji wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 kpc. Powodowie wygrali spór w pełnym zakresie, a zatem należy im się zwrot poniesionych kosztów. Na koszty te składały się: opłata od pozwu w wysokości 200 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł oraz wynagrodzenie dla reprezentującego powoda adwokata w wysokości 600 zł (zgodnie z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu). Sąd zasądził oddzielnie na rzecz każdego z powodów poniesione przez niego koszty, w tym również koszty zastępstwa procesowego, mając na uwadze rodzaj współuczestnictwa w sporze, który występowała po stronie czynnej. Powodów łączyło współuczestnictwo formalne, każdy z nich dysponował własnym roszczeniem, opartym na odrębnych przesłankach, co związane było z faktem, że sytuacja życiowa powodów była różna. W ocenie Sądu fakt połączenia roszczeń do jednego pozwu i reprezentowania przez tego samego pełnomocnika nie mógł spowodować możliwości łącznego zasądzenia jednego wynagrodzenia dla pełnomocnika. Nie wpływał bowiem na charakter współuczestnictwa łączącego powodów. Zasądzenie jednych kosztów zastępstwa procesowego oznaczałoby zatem w istocie pozbawienie jednego z powodów faktycznie poniesionych kosztów postępowania.

Z tego względu Sąd zasądził na rzecz każdego z powodów kwoty po 817 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, o czym Sąd orzekł w pkt II i III wyroku.